

Management hard to heal wound

Perspective: Calluses in DM Foot

Ponghatai Pumraya
RN,ET,APN

Nopparat Rajathanee Hospital

หัวข้อที่น่าสนใจ

1. ความหมายของ callus
2. สาเหตุการเกิด callus
3. ข้อเสียของ callus
4. การจัดการและป้องกัน callus

Definition of Callus

Callus (หนังแข็ง/หนังดำน) เป็นลักษณะของการหนาตัวของผิวหนังที่มากกว่าปกติ มักจะมีลักษณะหนาและแข็งกว่าผิวหนังบริเวณใกล้เคียง พบในผู้ป่วยเท้าเบาหวานชนิดเส้นประสาทเสื่อม (Neuropathic DM Foot) **มักเกิดบริเวณตำแหน่งที่รับน้ำหนัก** ได้แก่ first, third and fifth metatarsal และ big toe

สาเหตุการเกิด Callus

Callus มักพบในผู้ป่วยเบาหวานที่มีเส้นประสาทส่วนปลายเสื่อม (peripheral neuropathy) ซึ่งเป็นกลุ่มที่พบมากที่สุด เกิดจากความบกพร่องในการทำงานของเส้นประสาทส่วนปลาย ทั้ง sensory, motor และ autonomic function ทำให้เท้าผิดรูป จุดรับน้ำหนักเปลี่ยน ทำให้มีแรงกดที่ผิวหนังที่สูงขึ้น เกิดเป็น callus

ข้อเสีย Callus

- เมื่อเดินลงน้ำหนักที่เท้าที่มี callus แรงกดที่ไต callus เพิ่มขึ้นจากแรงกดปกติ 30% จะไปลดการไหลเวียนเลือดที่ไปเลี้ยงผิวหนัง ทำให้เนื้อเยื่อเกิดการขาดเลือดและเกิดแผลใต้ callus ดังคำกล่าว “today callus tomorrow ulcer”

(Chayaphon Siriniyomchai, 2021)

จากงานวิจัยพบว่า callus เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดแผลที่เท้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

(Pansap K, 2009)

การจัดการผู้ป่วยที่มี callus

Callus care for diabetic foot patients is important for preventing and reducing the risk of diabetic foot amputation. (Chayaphon Siriniyomchai, 2021)

1. ชักประวัติและตรวจเท้าเพื่อประเมินความเสี่ยงต่อการเกิดแผลที่เท้า

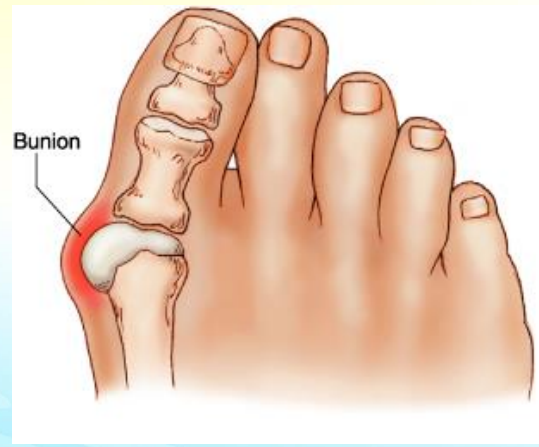
1.1 การชักประวัติ อาการที่เกิดจากภาวะประสาทส่วนปลายเสื่อม ได้แก่ อาการเหมือนรู้สึกถูกไฟช็อตที่นิ้วเท้า ความรู้สึกชา ๆ หนัก ๆ เดินเหมือนไม่ได้สัมผัสพื้น หรือเดินแล้วรองเท้าหลุดออกจากเท้าโดยไม่รู้สีก และ ชักประวัติแผลที่เท้า หรือเคยถูกตัดนิ้ว หรือบางส่วนของเท้าหรือไม่ ประวัติ การใส่รองเท้า

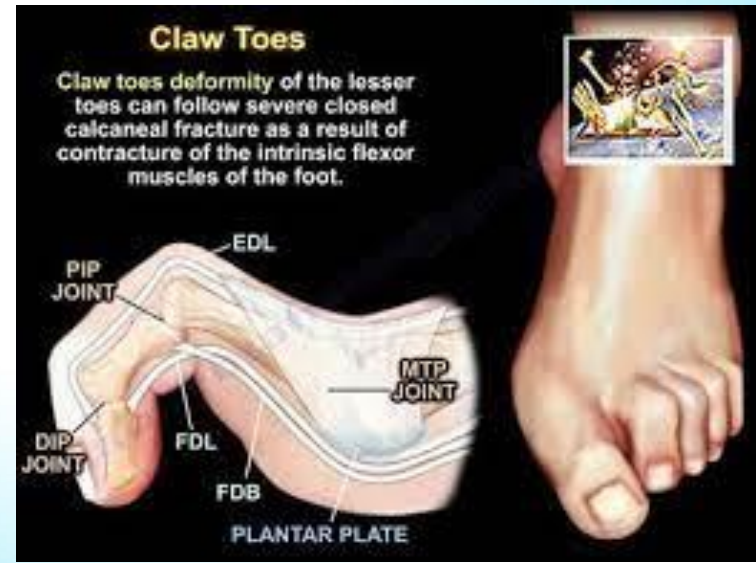

1.2 การตรวจลักษณะการผิดรูปของเท้า (foot deformity) มีนิ้วหัวแม่เท้าเอียงเข้าหานิ้วอื่น ๆ (bunions) นิ้วเท้า งอจิก ฟัน (claw toes) การอ่อนแรงหรือฝ่อลีบของกล้ามเนื้อ เท้า ตรวจผิวหนังทั่วทั้งเท้า

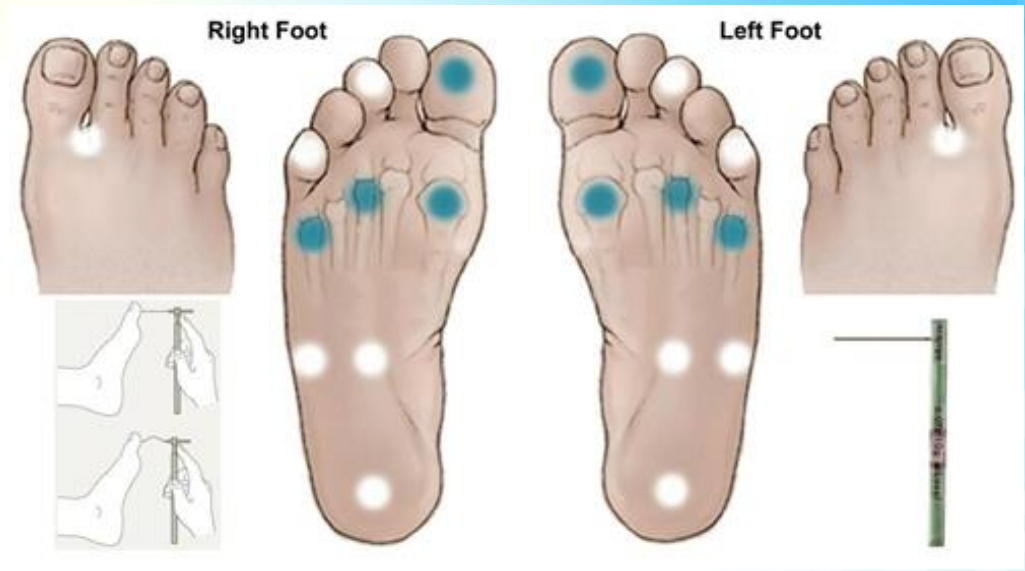
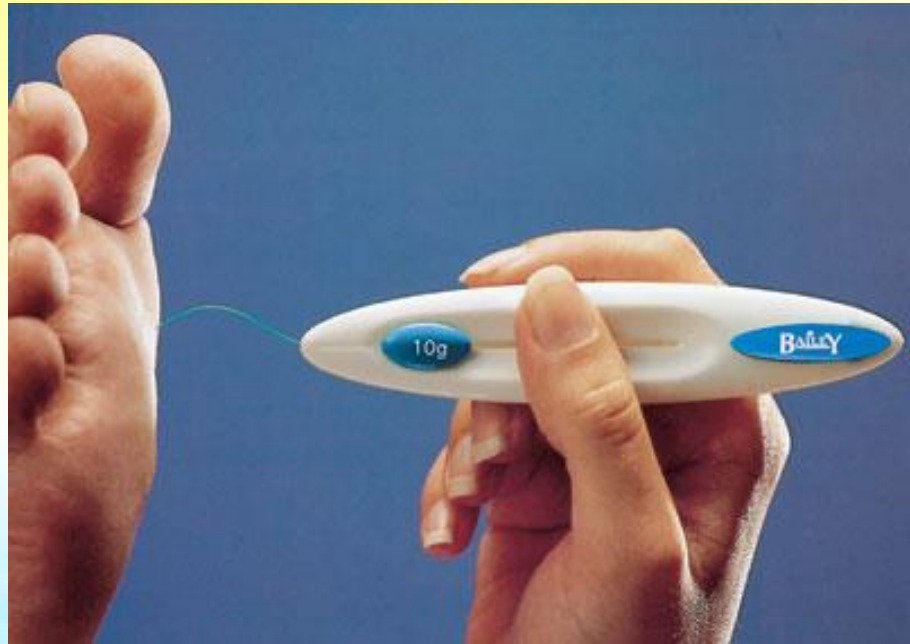
Bunion

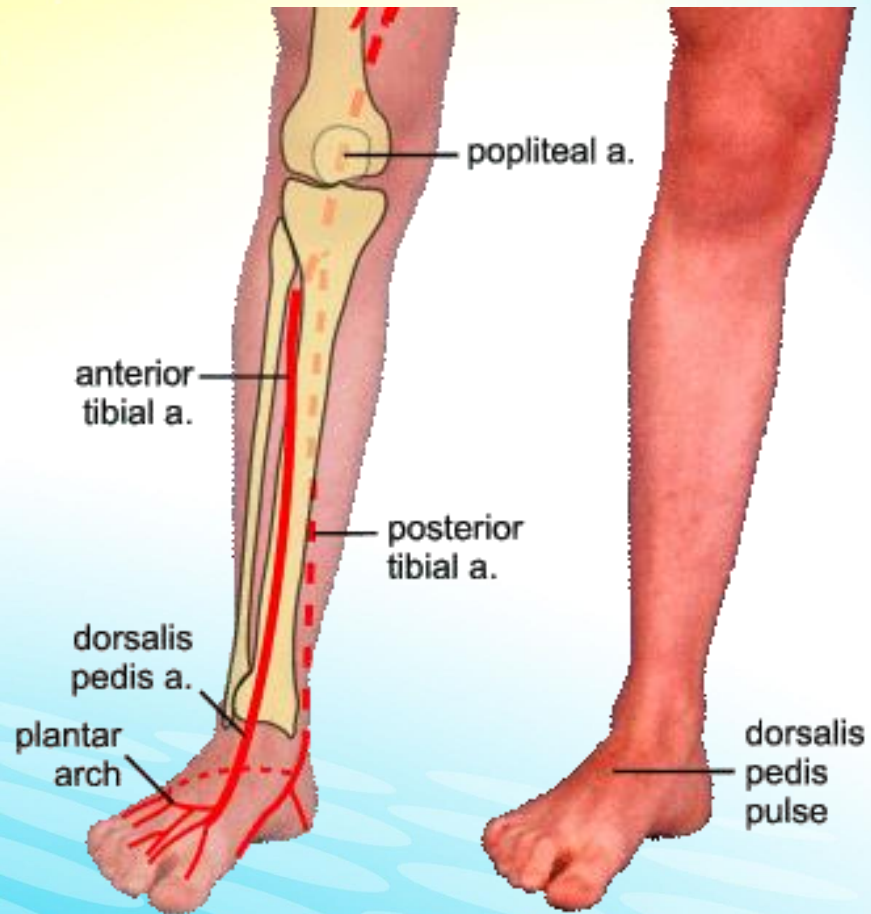
1.3 ประเมิน sensation ของเท้าโดยใช้ monofilament 4 ตำแหน่ง (big toe, first, third และ fifth metatarsal)

1.4 ประเมินหลอดเลือด โดยลำชีพจร 2 ตำแหน่ง (dorsalis pedis และ posterior tibial)

การจัดการผู้ป่วยที่มี callus

2. Trim callus (ขูดหนังแข็ง)

1) เตรียมอุปกรณ์ที่จะใช้กำจัด callus ได้แก่

- ไขมีดเบอร์ 10 หรือ 15 และด้ามมีดเบอร์ 3, 4
- set dressing
- NSS
- ถุงมือ disposable

2) ให้ข้อมูลกับผู้ป่วย เพื่อให้ความยินยอม

- 3) gauze/สำลี ชุบ NSS ปิดทับ callus ประมาณ 30 นาที เพื่อให้ callus อ่อนนุ่มขึ้น
- 4) Trim callus with blade ใช้การขูดหนังแข็งในแนวขนาน (แทนการเฉือนหรือตัด)

ขูดไปในทิศทางเดียวกัน ขณะขูดควรสังเกตสีของหนังด้าน
ถ้าหนาเกินไปจะมีสีเหลืองเข้ม เมื่อขูดหนังแข็งจนบางลง
สีของหนังจะจางลง

- 5) protect skin with barrier cream, olive oil, Vasaline, lotion

อุปกรณ์ Trim callus

Cr. รูปภาพ พว. จันทิมา สิมมณีรัตน์ รพ.วชิระภูเก็ต

ข้อห้ามในการ Trim callus

1. ห้ามออกแรงเฉือนหนังด้านเพราะจะเกิดแผลขึ้น เพราะหนังแข็งจะ
ไม่มีความยืดหยุ่นเหมือนผิวหนังปกติ ที่จะย่นตามใบมีด
2. ไม่ควรใช้กรรไกรตัดเล็บหรือกรรไกรตัดหนัง ตัดเล็มเนื้อออก เพราะ
อาจทำให้เกิดแผลได้

ข้อควรระวังในการ Trim callus

1. ควรสอบถามประวัติการได้รับยาต้านการแข็งตัวของเลือด เพื่อเพิ่ม
ระมัดระวังในการลงน้ำหนักขณะขูดหนังแข็ง
2. ควรมีสมาธิขณะขูดหนังแข็งตลอดเวลา
3. ขณะขูดหนังแข็งแล้วมีเลือดซึมออกมาควรหยุดทันที

การจัดการผู้ป่วยที่มี callus

3. กรณีที่มีแผล Dressing ด้วยวัสดุปิดแผลที่เหมาะสม
เช่น Hydrogel + Foam 2 ครั้ง/สัปดาห์

Off-loading with felted foam dressings

4. ให้คำแนะนำในการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการเกิด callus ซ้ำ

- 1) ทำความสะอาดเท้าทุกวัน ด้วยน้ำสะอาด และสบู่อ่อน วันละ 2 ครั้ง
- 2) สัมผัสเท้าอย่างละเอียดทุกวัน โดยเฉพาะฝ่าเท้าส่วนหน้า ว่ามีหนัง
ด้านแข็งเกิดขึ้นหรือไม่
- 3) หากพบผิวแห้งควรใช้ครีมทาบาง ๆ แต่ไม่ควรทา บริเวณซอก
ระหว่างนิ้วเท้า
- 4) หลีกเลี่ยงการเดินเท้าเปล่าหรือสวมรองเท้าที่ทำด้วย ยางหรือ
พลาสติกเนื่องจากมีโอกาสเกิดการเสียดสีเป็นแผลได้ง่าย

4. ให้คำแนะนำการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการเกิด callus ช้ำ (ต่อ)

- 5) เลือกสวมรองเท้าที่มีขนาดพอดี ถูกสุขลักษณะ เหมาะสมกับรูปเท้า และทำจากวัสดุที่นุ่ม ควรเป็นรองเท้าหุ้มส้นและมีแผ่นรองเท้า (insole)
- 6) ห้ามตัดหนังแข็งด้วยตนเอง รวมทั้งห้ามใช้ สารเคมีใด ๆ ลอกหนังแข็ง
- 7) ควรมาพบพยาบาลตามที่นัดหมาย เพื่อประเมินหนังแข็ง

Question and Sharing

Thank you

